SỐ KHÔ 1671 — NGÀY THỨ HAI 12 JUIN 1922 — NĂM THỨ MƯỜI

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ : 0$02

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur: 61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LOÃN

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC TÂN VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m 065 de large.
One seule insertion. . . 1 : 0$ 20 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$ 18 le c/m
Réclame dans la 4e page. . . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. . . 1$ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants

Ta phải có lương-tâm đối với nghề-nghiệp

Phàm làm người, muốn khỏi mang tiếng bất-nhân, muốn khỏi mang tiếng là ăn hại của xã-hội vô ích cho đồng loại, tất trong tay phải có một nghề; vì trong tay có một nghề gì thì mới có thể góp một phần nhỏ-mọn vào cuộc sinh hoạt chung của thế-giản được. Những kẻ lang thang vô nghề, nay chỗ người này, mai bảo người khác, thật là một hạng một [illegible] những kẻ vì tính lười biếng quen thân, không muốn làm gì thì lại càng đáng cho thiên-hạ rẻo-mạt chê-bai cực nữa.

Nhưng trong tay có một nghề cũng chưa chắc là đã làm tròn nghĩa-vụ mình đối với xã hội, chưa chắc là đã trả được một phần nhỏ mọn cái nợ vĩ-đại mà ta mỗi ra đời ta đã mắc với đồng loại ta! Muốn cho xứng đáng là một người hữu-dụng với đồng bào, có ích với xã hội, muốn khỏi mang tiếng phụ công xã-hội đối với mình, thì ta cần phải có lương tâm đối với nghề-nghiệp ta nữa mới đủ.

Có lương-tâm đối với nghề-nghiệp là thế nào? Là ta làm nghề gì cũng vậy, cũng phải ra tâm cẩn thận, hết lòng hết sức cho công việc mình được hoàn-toàn, cho nghề-nghiệp mình được tân-xảo, cho khỏi thẹn với lương-tâm ta. Nếu ta chỉ cầu thả, gặp sao hay vậy, dối dá nhà nhem, xẻo không cân, hư không quản, chỉ cốt sao cho tắc-trách, cho xong việc thì thôi, thì ta có nghề trong tay cũng bằng thừa, không thể bảo là có ích cho đồng-bào, là trả nợ cho xã-hội được. Nếu đối với nghề-nghiệp ta mà ta không có lương-tâm, mà ta coi như là một việc khinh thường, không lưu-tâm chú ý, không cần thận kỹ càng, thì ta cũng chẳng khác chi một người vô nghiệp, nghĩa là một người thừa, ăn hại xã-hội mà thôi.

Không những là một người thừa, mà có khi lại còn làm cho người ta thiệt-hại nữa! Mà thực thế, nếu ta để ý nhìn chung quanh mình ta, ta sẽ thấy chẳng hiếm chi người vì không có lương-tâm đối với nghề-nghiệp, vì sơ ý vì cẩu thả mà làm hại biết bao người có khi hại đến tính mạng người ta nữa! Nào người đóng xe không cẩn thận, làm một cách sơ sài dối dá, để đến nỗi có người bị ngã xe mà thành tàn-tật trong mình. Nào bác sốp-phơ ỷ mình tài giỏi, nghề-nghiệp khinh thường, để đến nỗi cán phải người ta quệt tay gây cẳng, có khi mất mạng như chơi. Nào anh tân-xẻ vô-tâm, trong khi làm việc không chịu để hết tinh-thần não-lực vào cái máy vô-tình để đến nỗi trên bộ thì xe trật bánh, dưới sông thì tàu đâm chìm, làm cho biết bao nhân-mạng vì đó mà thác oan! Nào người thầu khoán làm một cái nhà hay một cái cầu, vì tham-lợi hay vì lười biếng, để mặc phu-phen thuyền thợ, thành ra công việc sơ sài, đến nỗi cầu gẫy nhà đổ, làm cho tai hại biết bao người! Nào ông lương-y khám bệnh không kỹ lưỡng, cho thuốc không phân-minh thành thử đã không-cứu được người ốm, lại còn làm cho tăng bệnh thêm lên, có khi vì thế mà thác oan biết bao nhiêu kẻ! Ôi! kể ra không hiết bao nhiêu điều tai hại đã sinh ra vì một nỗi không có lương-tâm đối với nghề-nghiệp.

Ta phải biết rằng nếu ta đã chọn một nghề nào, tức là ta đã nhận một cái chức-nghiệp, mà suốt đời ta phải làm thế nào cho chức-nghiệp ấy được vẹn toàn mới được. Đối với chức nghiệp ấy, ta lại có bổn phận là nghĩa-vụ vậy ta có làm tròn được những nghĩa vụ ấy thì chức-nghiệp kia mới thực vẹn toàn. Nếu ta bỏ một nghĩa-vụ nào tức là chức nghiệp ta sẽ phải khuyết điểm vì đó. Mà muốn làm hết các nghĩa-vụ đó thì cốt nhất là ta phải có lương-tâm đối với nghề nghiệp của ta. Ta phải yêu mến, ta phải qui trọng nghề nghiệp ta; ta phải coi như là một cái chức nghiệp thánh thần mà xã hội đã giao phó cho ta. Ta phải tận tâm với nghề-nghiệp, ta phải cẩn-thận trong khi ta làm công việc của ta. Ta chớ nên lười biếng, làm ít nghỉ nhiều; ta chớ nên cẩu thả, gặp sao hay vậy. Nếu được như thế thì dù ta làm nghề gì tầm thường hay quan-trọng, ta cũng không thẹn với lương tâm, mà ta có thể tự lấy làm vinh hạnh rằng đời ta không phải là đời vô ích, thân ta không phải là thân vô-dụng như biết bao người!

Một nhà tư-tưởng nước Pháp có nói mấy câu sau này thật là chí-lý: « Đem so sánh một quan Thượng-thư phải cầm quyền cai-trị một nước với một người thợ làm việc bằng chân tay cho nước được thịnh-vượng, thì chỉ khác có một điều là công việc quan thượng-thư quan-trọng hơn công việc người thợ mà thôi. Nhưng nếu hết lòng làm cho việc mình hoàn hảo, thì hai người giá trị ngang nhau, cùng đáng khen cả. Vậy khi ta đã có nghề-nghiệp gì, thì ta phải vui lòng mà nhận lấy, vì nghề nào cũng vậy, cũng là một chức-nghiệp, cũng có những nghĩa-vụ, cũng có thể làm điều hay điều lợi được. Công việc của ta là ở đó; ta phải dũng can-đảm, dùng nghị lực mà thi-hành, ta phải tận tâm chân chính mà làm việc của ta, thề là ta làm đủ cái chức trách của ta đối với nghề nghiệp ta đó. »

Mấy lời vàng đá ấy ta nên ghi vào dạ, để vào óc, và những khi ta vì lòng dục-vọng gì nó làm cho ta quên chức-trách của ta, nó làm cho ta không thiết đến nghề-nghiệp của ta, thì ta lại nên nhớ đến, nhắc đến luôn luôn, như thế chắc là ta sẽ làm hết bổn phận ta và ta không phải thẹn với lương-tâm ta chút nào.

B. G.

ÂU CHÂU BIỆN TÍN

HAVAS

Paris, ngày 9 Juin 1922

Cuộc chiếu bóng về Đông-pháp

Các nguyên-lão-nghị-viện đã đến dự cuộc chiếu bóng về các cảnh vật Đông-pháp tại Luxembourg.

Tại thứ-dân nghị-viện

M. Outrey đã xin chất-vấn về sự chậm trễ trong việc đệ trình nghị viện các bản dự án về việc bảo thủ tín-lực Đại-pháp tại cõi Viễn-đông và việc giao hẹn bản giao ước với nhà ngân-hàng Đông-pháp.

Thổ với Hy-lạp

Tin Constantinople. — Hải-thuyền của Hy-lạp bắn đại-bác vào Samsoune.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 7 Juin 1922

Kỷ niệm từ sĩ nước Ý

Ngày thứ ba mới rồi đã làm lễ kỷ-niệm các binh sĩ nước Ý trước trú tại Marseille mà đã quyên-sinh trong buổi chiến-tranh mới rồi. Các quan chức ở các tân phòng ngu-lôi của nước Ý và nước Pháp cùng các quan chức bản bạt có đến dự.

Bordeaux, ngày 8 Juin 1922

Việc nước Hoa-kỳ

Hội-đồng bầu thuyền của thứ-dân nghị-viện Hoa-kỳ định bán về bên đơn phiếu loại chiến-hạm Tennessee truyền yêu-cầu rằng 50 phần trăm những người đến đi cư ở Hoa-kỳ phải đi tàu của nước Hoa-kỳ mới được.

Bordeaux ngày 9 Juin 1922.

Trái khoản của nước Đức

Các số tiền của nước Đức nợ nước Pháp tính ra bằng 52 phần trăm trái khoản tổng cộng của nước Đức. Còn các số tiền của nước Anh, nước Bỉ, nước Ý tính bằng 40 phần trăm.

Hội-đồng Bồi-thường

Viên Đại-biểu nại-pháp tại Hội-đồng Bồi thường đã bày tỏ mọi lẽ rằng hội-đồng không có quyền giải-quyết cái vấn-đề trái-khoản các nước nợ Hoa-kỳ. Cứ như ý nước Pháp thì phải bắt nước Đức trả nợ nước Pháp để nước Pháp lấy tiền trả nợ nước Anh và nước Hoa-kỳ.

Nước Pérou và nước Chili

Cuộc hội-nghị của hai nước Pérou và Cnili đặt tại Washington để thương nghị về một địa-hạt kia tạm bỏ, vì hai nước không nước nào chịu nhường nhịn cả.

Cái nạn cơ cận ở nước Nga

Ở Angora có tin đến nói rằng trẻ con đói khát ở nước Nga có hàng mấy nghìn đứa tới Trébizonde. Hiện các quan chức nước Thổ đã cứu cả bọn ấy.

Đan-mạch với nước Đức

Ngày 7 Juin, nước Đan-mạch đã ưng chuẩn bản án-văn của hai nước Đan-mạch và nước Đức về việc bản giao quyền-bính thành Sables g

Bordeaux ngày 10 Juin 1922

Việc thám hiểm ở Ấn-độ

Ngày 21 Mai, bọn viên trong bộ thám hiểm của nước Anh, chuyên về việc trèo lên núi Everest (Ấn-độ, do M. Prince chủ trương, đã lên cao được tới tám nghìn một thước thước, mà không phải dùng đồ chữa sinh-khí.

Việc xử Haute Silésie

Ở Hussendorff một bọn Đức quấy nhiễu trong thành-phố và giết mất một người Nhật. Lại có một người đàn ông nữa bị giết ở Gutentag và một người đàn bà bị giết ở Roumberg. Nhiều người Ba-lan thấy những việc bạo ngược ấy bỏ đất Haute Silésie mà đi.

Việc nhà Thực-nghiệp ngân-hàng

M. Outrey, nghị-viên hạt Nam-kỳ có trình nghị-viện một lá đơn xin chất vấn về các tiền-của của người Đại-pháp về việc nhà Thực-nghiệp ngân-hàng đóng cửa mà phải ngưng trệ lại và về việc trách phạt những nhà có trách-nhiệm trong nhà ngân hàng ấy.

Việc nước Nga

Chánh-phủ Quá-khích vẫn ngược đãi các nhà tu-hành. Đức Benjamin, chưởng giáo các học-đường đã bị đam trong một nhà đòng. Đức tổng giáo-chủ ở Mohilov đã bị bắt.

Quốc-trái Đại-Pháp: 3%, 57 95.— 4% 1915 55.90. — 5%, 1915-1916, — 77. 75. — 5%, 1920. 92.05. — 6%, 1920 90 25

Bordeaux, ngày 11 Juin 1922

Kỷ-niệm nhà bác-sĩ Pasteur

Hội-nghị viện đâu phiếu ưng chuẩn việc chi một khoản là hai triệu để đặt hội kỷ-niệm bách chu niên nhà bác-sĩ Pasteur. Lễ chánh sẽ đặt tại Strasbourg là nơi ngày xưa ngài dạy học lần nữa.

Tại hội-đồng Bồi-thường

Ngày hôm thứ bảy hội-đồng Bồi-thường đã tiếp được bản tờ trình bí-mật của hội-đồng Liệt-quốc của các nhà ngân-hàng nói về cuộc ngoại thái của nước Đức. Báo *Temps* có nói rằng các nhà ngân-hàng đương kê-cứu về ba phương sách sau này: 1o Đặt một cuộc công-hải để tính toán một số lớn trong cái rải-khoản nước Đức. 2o Đặt một số công thái nho nhỏ, để chi vào các số tiền của nước Đức phải nộp trong năm nay và sang năm. 3o Giải-tiêu cho nước Đức được về việc buôn bán.

Hội-đồng tiền tệ

Hội-đồng Tiền-tệ đã giải tán ngày hôm thứ bảy. Viên nguyên thương-thư Marsal có bàn nên thu đến những số tiền của nhà ngân-hàng Đại-pháp cho vay. Về các thứ thuế má, thì ông có nói rằng thuế má về giai-tải ở nước Pháp nhẹ hơn ở nước Anh. Cái tình-trạng kinh-tế của công-dân nước Đức ngày nay lại để chịu hơn trước buổi chiến-tranh.

TIN TRUNG-HOA

Ngày 10 Juin

Ngô-bội-Phu đã ưng việc bãi các đốc-quân, Ngô-bội-Phu nói rằng ý ưng trả lại những cơ khí hỏa-xa.

Ngày 12 Juin 1922

Ở Bắc-kinh có điện-tín đến nói rằng Ngô-bội-Phu, và Trương tác Lâm hai bên đã kỳ giấy đình chiến với nhau.

Phương thuốc chữa bệnh đa sầu

Một kỳ trước đã bàn cái bệnh đa sầu ở xã-hội ta ngày nay, cái bệnh quái gở là-lùng, nếu ta cứ để im cho nó nở sinh mốc sưc, thì có lẽ nó sẽ nhiễm hơn và mạnh hơn, giống cây thanh bình, che lấp não-hải của người sẵn; dần cho sức hết đỗ đi, cũng khó lòng mà tử liệt được! Vậy phương-thuốc chữa cái « Tâm-lật » cho một số người quái-lạ ấy, thật là kíp phải tìm, ngõ hầu sau này người khác khỏi bị cái bại di-truyền hoặc truyền-nhiễm của bệnh ấy.

Một phương thuốc chữa bệnh sầu, thì ta cũng có thể gọi là một phương « tiêu-sầu » được, thế nhưng một phương « tiêu-sầu » này, nào có phải như những phương « tiêu-sầu » của mọi người thường nhận không? Quyết rằng không phải, là vì sao? là vì hai đàng có phần khác hẳn: một đàng thì cốt ở tinh-thần cao-thượng; một đàng thì cốt sao hiền thân vật-chất tục-tần: một đàng thì cốt hiện thân chân-lý ở đời; một đàng thì cốt được phiếu kim tiền trong tài; vì phương-pháp đã khác, nên thành hiệu cũng không giống nhau: một đàng thì tâm thần được mái mẻ thư nhàn, một đàng thì thần-trí phải để mê nhọc mệt; cái thành-hiệu khác nhau đến thế, thì sự lấy những phương tiêu-sầu hành-lạc ở ngoài vật-chất, mà chữa một cái bệnh mọc rễ trong tâm-lý đến ở trong tâm-linh, chẳng những không khỏi mà thôi, hẫn lại có sự hại theo sau nữa. Chữa một cái « bệnh trọng » ấy, cốt phải sao cho quật hết cái vọng tưởng nó vẫn-vít vào óc của bệnh-nhân, thì rồi mới có thể khỏi bệnh, chớ nếu đem cách chơi-bời vật-chất mà chữa cái bệnh ở trong tinh-thần, thì e rằng cái sầu tưởng-tượng đã tiêu-tan, mà cái sầu trực-tiếp cũng nối gót mà theo đến; cái sầu trực-tiếp đã theo đến, thì cái gốc để sầu trước kia đương ngầm ngầm mà muốn trỗi tiệt lấy bấy giờ lại nở ngành xanh ngọn mà mọc bật ra một cách rất rõ ràng! mà nó đã phát-hiện ra, thì thực là một cái bệnh « phải-lại » không còn có phương-pháp nào mà cứu chữa được nữa! vẫn muốn tiêu-sầu mà sầu lại thêm, vẫn muốn chữa bệnh mà bệnh lại quá, thế thì cái phương-pháp tiêu-sầu ta thường thấy rõ-ràng rõ-rệt ấy, chỉ chữa khỏi được cái sầu ấn rưng ngỡi rồi, nghĩa là làm cho tri-khôn phải phát-động kích-thích, chớ không phải là phương thuốc hoàn toàn đối với cái « bệnh-trọng đa-sầu » ngày nay thì nó chỉ là phương thuốc độc! Trước có một người có bệnh ung ở gan, bèn đem vị thuốc độc là « nha-phiến-tinh » để tiêm cho đỡ trong lúc tiêm vào thì công có phần bớt đau khổ, nhưng vừa bớt vừa thấm thía cũng là độc cả, nên đến sau hai cái độc cùng phát, thì thành ra một chứng bất trị, mà không sao chữa lại cho lành. Ấy cái cách tiêu sầu của ta mà thường có nhiều người làm, nếu đem mà chữa bệnh đa-sầu, thì tức là một vị « nha-phiến-tinh » để chữa cái ung gan đó! ta há lại nên cho người « đa-sầu » một vị thuốc « trí-mạng » hay sao?

Vậy nay chữa bệnh « đa sầu » thì dùng cách gì? trưởng không gì hay bằng tìm ra một chất phẩm không với sầu tức là vui; cái vui này cốt ở tinh thần, cái tinh-thần đã vui, thì những cái sầu che lấp ở trong vọng tưởng-tượng kia, tự khắc phải tiêu-tán như sương bán sớm, như tuyết mùa đông, nếu có bóng mặt giời lên, thì không còn giữ cứng được bản-tướng nữa. Nhưng hiệt thế nào là vui ở tinh-thần? cái vui ấy chỉ cốt ở lúc nào cũng có hy vọng, cũng có nghĩa vụ, mà nhất là hiền hiệt nghĩa-vụ cùng hi vọng, thì thực là có cái vui vô cùng! đã có cái vui là chất phẩm không với sầu, thì làm gì bệnh chẳng khỏi; mà người ta tuân hiệt nghĩa-vụ thì làm gì chẳng hết sức gánh vác, hết sức gánh vác là trong lòng có hi-vọng. Cái hi-vọng đã của ở trong nghĩa vụ thì thật là hoàn toàn, mà không còn chật chỉ là cẩu bẩ, thế thì làm gì mà chẳng vui. Ngày trước ông Vinh-khải Kỳ lấy ay được làm con giai là vui, tức cũng là lấy gánh vác những việc to tát làm vui vậy, đã lấy gánh vác những việc khó khăn, thì sau có cái hi-vọng vui vẻ, thì trong sự chen vai thích cánh đua chen cùng người thế, chắc cũng lấy làm vui, thế thì thế-giới cũng là một cảnh vui, thế-giới là cảnh vui, là theo nghĩa-vụ mà làm việc thì cái vui — vui ở lương tâm. — vẫn quanh quẩn mà không dời mình, thế thì đương-thế eo-le, gia-đình bối rối, phong-trục phù-bạc, lẽ nghĩa sai nhầm, đều là cái mầm để gây cho sự vui của ta sau này đó. Vì rằng những điều ấy đều là những cái nghĩa-vụ của mình phải gánh vác làm sao cho eo-le hòa ra bình-thản, bối rối gỡ ra mối ruồng, phù-bạc lẽ được thuần-hậu như xưa, sai lầm lại được chính-đáng như trước, cái công việc ấy kho khăn biết nhường, thì vọng to tát bao nhiêu, thì trong tâm tinh lại vui vẻ bấy nhiêu, trong bụng đã có cái hi vọng đáng vui vẻ như thế, thì đến khi thành-hiệu đáng vui đã đành, dẫn khi chưa được thành-hiệu cũng được vui sướng, khi thành-hiệu chưa tới, nhưng cái thành-hiệu ở đời mình đáng vui, hoặc lại có khi mình khởi-xướng, mà cái thành-hiệu ở đời sau mình, chớ không ở đời mình, thì cũng đáng vui; hoặc người xướng-khởi, mà mình làm cho trọn thành-hiệu thì cũng đáng vui, cứ thế mà suy, thì lúc nào là tâm-thần không được vui, tâm-thần đã vui thì tâm gì có bệnh đa sầu, mà người ở trần thế-giới này có phải chỉ sầu mà tồn được nợ đời đâu, đều khó khăn dẫn đã dãi, đều yên ổn, đều khuynh nguy, hết thảy đều phải vui lòng mà gánh vác, thế thì còn gì là cái sầu, vậy đâu mong ai ai là người hoặc bệnh-trọng hoặc bệnh tật đều nên lấy cái vui làm mục-đích, chớ nếu cứ lấy cái sầu vay sầu mượn thì còn làm được công cán gì, dựng nên nghiệp gì, cái vui là cái máy chủ-động để làm việc ở đời, mà lại là một phương thuốc chữa bệnh đa-sầu rất thần diệu vậy. Nào ai có tật giật mình!!

Bật-Minh

Cuộc bình thơ tại nhà hội-quán

hồi Khai-trí-tiến-đức

Cuộc thi thơ của cô Ngô-thị-Quyên nhờ bản-quán treo giải, hội-đồng đã định duyệt đã xong; tối hôm qua mở một cuộc bình thơ tại nhà hội-quán hội Khai-trí-tiến-đức. Đã hơn hai mươi năm nay cái thú bình thơ bình văn lại bắt đầu thấy lần nay là lần thứ nhất. Lúc mới 7 giờ đi, các tài tán đã tới đông cả trước cửa nhà hội-quán, các nhà cựa-học tân-học trong thành-phố đến có đủ mặt cả, ở các tỉnh các ngả về dự cuộc cũng đông; trong nhà hội-quán chật nich những người, đứng khắp cả ngoài sân cũng chưa hết người, đến nỗi có nhiều ngài cũ công đi tới nơi mà phải đứng ngoài và trở về không cùng có. Cũng ấy thật lúc đầu không ai ngờ được quá vui vẻ đông đúc quá đến thế. Đương lúc cô-bọc đã sẵn sàng, tài thú bình thơ bình văn ở trong gia-hội ta đã hẳn như là tại là mất, mà cuộc bình thơ này, công-chúng còn hoàn nghênh nồ-nức như vậy, thì đủ biết cái cựu-tây của mình chưa đến nỗi tiêu-duyệt mà quốc-văn của mình quả có cơ chấn-hưng vậy.

Đúng 8 giờ thì khai mạc cuộc bình thơ. Trước hết ông Nguyễn-v-Liên là bản-quán quản-lý đứng lên nói mấy lời khai hội thuật hết điều mạt từ khi tiếp thư của cô Ngô-thị-Quyên gửi treo giải thưởng và những công việc tổ chức ra cuộc chấm thơ cho đến cuộc bình thơ này, sau cảm ơn các nhà thi-sĩ đã vì cái nhiệt-thành với quốc-văn mà phụ bao nhiêu thì-giờ quí báu, đem hết tâm lực thêm nên những lời cẩm-tú. Lại cảm ơn hội-đồng chấm-duyệt và các lại-tân dự cuộc bình thơ này.

Khi ông Nguyễn-văn-Luận nói xong thì ông bảng thám-kỳ đương thay hội-đồng chấm duyệt đọc mọi bài diễn-văn như sau này:

Thưa các ngài,

Tôi xin thay mặt cả Hội-đồng chấm thơ, có mấy lời này tỏ ra cùng, trước hết là để tán dương cái nhiệt-thành của bản-quán cô Ngô-thị-Quyên đối với bậc tiền-bối trong nước cũng là tỏ lòng các nhà văn sĩ đã cảm tiếng đương sau hòan thì giờ quí báu làm ra thơ nôm, hoặc ứng-thiên có phong, gợp lại thành ra một cuộc vui rất tao nhã, cốt chẳng tôi được lạm thưởng đàn, vinh-hạnh biết là chừng nào!

Kham thay! Nghề ngông thật khéo làm khiếm được cái đề mục cực đường hoàng, cực cao-thượng, đem chiếu ấy được bao nhiêu thi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường.
Từ refilms của Cornell

hồn trong văn-xã, mà các nhà ở trong văn-xã chắc cũng không vị hai cái khán mặt thiếu cảm mến! Cũng bọc của Mộ nương, mỗi nỗ sớm như thế này; chỉ vì nghề thơ là một nghề tối thanh thú trong các nghề văn, ai đã nghe thơ thì biết hàm thơ, mà ai đã hàm thơ thì thích làm thơ, cho nên vị một bài thơ cung tiến đến bài thơ khác, mà giọng trào trong thì hải chúng ta có lẽ lại nào đông hơn khi thi thơ mừng bà Trần-thị-Thọ lần trước.

Kỳ này thơ ông tuyển được 630 bài, chúng tôi ef ra được 5 bài ưu, 9 bài bình, hơn 30 bài thơ. Tôi nay, chúng tôi định đem mấy bài được ưu bình đọc lên để các ngài nghe.

* * *

Vậy trước khi bình thơ, tôi thiết tưởng cũng nên nhắc lại một vài điều về cách làm thơ. Không phải là tôi dám tự phụ, chẳng qua là nhân cuộc vui này muốn đem chút sở nghiêu để hiến tiêu với các nhà đại-phương cùng các bậc thi-hữu ở đây mà thôi.

Thơ là một thứ văn tả cảnh: đem tình tứ bày ra, hoặc bốn câu-hoặc tám câu,hoặc nhiều câu không hạn; mỗi câu hoặc năm chữ, hoặc bảy chữ; không theo bằng trắc thì gọi là cổ phong-theo bằng trắc thì gọi là Đường luật. Thơ luật phải có niêm, niêm nghĩa là chữ thứ nhì câu thứ nhất niêm với chữ thứ nhì câu thứ ba, rồi câu thứ năm thứ bảy cũng theo thế. Tuỳ ấy chữ thứ nhì câu thứ nhất là tiếng bằng thì chữ thứ nhì câu thứ ba phải là tiếng trắc, sai luật ấy thì gọi là thất niêm. Thơ luật lại phải tránh những tiếng kết độc. Đã bay rằng thơ ngũ ngôn thì nhất tam bất luận, thơ thất ngôn thì nhất tam ngũ bất luận, song nếu đúng tiếng bằng thay tiếng trắc, thì còn nghe được, chớ nếu dùng tiếng trắc mà thay tiếng bằng thì khó độc ngay. Khổ độc tuy không quan hệ gì cả niêm, song một nửa thơ hay mà phải một vài tiếng chướng tai, thì không những tiết tấu không được êm nhưng, mà giá trị câu thơ cũng vì thế mà tổn giảm đi mất. Vậy làm thơ luật, không những phải theo niêm luật, mà lại nên tránh những tiếng khó-độc nữa. Tôi nói vì mà thế này chắc cũng hơi rườm tai rắc rối, mà các ngài chắc cũng hơi biết rõ cả rồi, song tôi thấy ở đây, nhiều bài hoặc thất niêm, hoặc khó độc. Tuy là thơ chơi không cần hành xích, song đã làm thơ rồi, thì không bao giờ bỏ được luật, sự một đôi khi văn gia hay sơ ý về những liều-niết ấy cho nên tôi mới nói.

Nói về quy-cổ làm thơ, thời cực là giản-dị, song nói về cách để làm thành ra một bài thơ hay thơ, lại cực là tinh vi tế nhị lắm.

Làm thơ có ba điều cốt yếu:

Một là cần tứ: nghĩa là tìm lấy ý cho hay cho cao:

Hai là luyện từ: nghĩa là đặt câu cho khéo:

Ba là xảo văn: nghĩa là ước vần cho êm mà đông đẹ.

Bể ế đất cạn bà thêm nước,
Nhỉ sợ trời nghiêng đỡ lấy mây.

Như thơ hoài cổ:

Đá vẫn thì gan càng tuế nguyệt,
Nước còn cau mặt với tang thương,

Như thế là một câu thơ ý đã cao mà lời lại khéo.

Đã theo được ba điều cốt yếu như tôi nói ở trên, lại phải xếp đặt trong bài thơ cho có thứ tự. Câu nào giữ vị trí câu ấy, không nên đổ lỗn độn. Như một bài thơ tám câu: Câu thứ nhất là câu phá, câu thứ nhì là câu thừa, câu thứ ba, thứ tư là câu thực, câu thứ năm thứ sáu là câu luận, câu thứ bảy thứ tám là câu kết.

Phá, nghĩa là nói lung cả toàn đề;

Thừa, nghĩa là thừa tiếp câu phá đề nói, vào bài;

Thực, nghĩa là thực thực;

Luận, nghĩa là nghị luận, bày kẻ cái cảm tình, cái tư tưởng của tác giả;

Kết, nghĩa là nói thu thúc lại.

Tổng kỳ câu, câu nào ở đâu thì nhất định ở đấy, không thể thay đổi được, như thế gọi là thứ-pháp.

Thứ đọc như bài thơ đề đầu Trung lộ:

Nài Thái lòng hồng đo với nhau,
Nước đưa nào quản dặm thân đau.
Một nền chính-khí trơ mưa gió,
Ba khải hàng tâm trọi bể dâu.
Nợ với giang sơn đành phải giả,
Người mà xã thỏ kể vào đâu.
Lòng trang chỉ có lòng trang biết,
Đỗ phả ngày xưa khác Vũ-hầu.

Như thế là một bài thơ làm theo thi pháp

Còn nói đến thi cách thì nhiều cách hay, song làm cho nhập diệu thì cũng phải có công phu lắm.

Cách bằng nghị như câu:

Đã mang tiếng ở trong trời đất,
Phải có danh gì với nai sông:

Như câu:

Ba hồi chiêu mộ chuông gầm sóng,
Một sứng tang thương nước lộn trời;

Cách tả nhã như câu:

Cỏt mục thềt trăng đường viễn phố,
Lưới chài giăng gió bãi bình sa.

Cách tiêu sái như câu:

Năm canh máu chảy đêm hè vắng?
Sáu khắc hồn tan bóng nguyệt mờ

Cách cợ phũng như câu:

Mảnh giấy làm nên thân giáp bảng,
Nét son tô rõ mặt cân đai.

Còn nhiều cách khác, không thể kể hết được.

Nói tóm lại làm thơ cần phải có thi khí. Bài thơ cốt sao cho một hơi liền nhau, như thế mới gọi là nhất khí hà thành; mà đặt câu lại không nên điều khắc quá, vì là gò gẫm thì câu thơ hóa ra nặng nề, mà không được thanh thoát.

Tôi xa nhà lại đã các ngài biết cho rằng: tôi nói đây là muốn mua vui với các ngài, chớ không phải là một bài nói riêng về thi pháp, cho nên tôi tưởng không cần chi mà phải nói cho kỹ lắm.

Sau này, xin nói thêm mấy lời để cảm ơn nhà báo Trung-Bắc. Không phải là cảm ơn nhà báo Trung-Bắc cất chúng tôi đến chấm thơ, cảm ơn là cảm ơn nhà báo Trung-Bắc đã tận tâm lực với văn-giới của chúng ta.

Nhà Trung Bắc là một nhà báo xuất bản phát đạt ở nước ta đã lâu, nguyên là Đông-dương tạp-chí. Tạp-chí ấy vẫn có riêng một lập văn-chương để kê cứu về quốc-văn. Bây giờ đổi làm Trung-Bắc, là phụ thêm Học-báo để làm học hiện cho các trường Sơ học. Kể ra mười năm nay lúc nào cũng giữ chí mục-đích chính đáng đem nhiệt thành nghị lực để mở mang về lối làm văn quốc-ngữ. Năm 1910 mở ra cuộc thi thơ nước lụt, tới đây thi như một ngày một hăng thêm trong ra.

Trong lúc cái văn mênh quốc-văn, cũng còn nhờ các nhà học-thức cung các nhà báo khác nữa, song chúng ta nên biết cho nhà Trung-Bắc vẫn sản lòng đem thu hộ chúng ta một phần nặng nề về đường văn học thì thực là có công to cho chúng ta lắm thay.

Ông Bằng Kỷ đọc xong, cử tọa đều vỗ tay một nổi lắn. Hồi hội-đồng soạn những bài ưu, bình, đem ra bình. Tất cả được năm bài ưu và chín bài bình; mỗi bài bình lên thì hội-đồng có phê bác những câu nào hay, câu nào còn chưa ổn, chữ nào còn chưa êm, mà tham chất với ý-kiến công chúng, chỗ được chỗ hỏng, cũng đều biểu đồng tình cả. Trong năm bài ưu, bài nào cũng có câu hay, mà cũng đều có câu chưa ổn, có chỗ [illegible] thì có hai bài là đặc sắc hơn. Lúc bình thơ rồi, hội-đồng có tuyên bố rằng nguyên cái giải thưởng là của cô Ngô-thị-Quyên sin lấy một bài thơ hật định đáng để khắc bức biển thờ đến hai ba Trung, nay trong các bài thơ đều cầu, tuy ưng được chừng nào bài vào hàng ưu, bình, kể thì cũng gọi là nhất-tác cả, nhưng chưa có bài nào thật toàn bích xứng khắc thờ đến hai ba, thì cái giải thưởng ấy chưa có thể quyết định được, để việc ấy nhà *Trung Bắc* sẽ bỏ ý-kiến cô Ngô-thị-Quyên thế nào. Hội-đồng tuyên bố công việc chấm thơ xong, đúng 10 giờ bãi giải lán

Sáng hôm nay bắt đầu họp phách mới xong được năm quyển ưu; trong năm quyển ưu lúc hội bình đã công nhận có hai quyển là đặc sắc hơn: một quyển của ông Song-an, Hoàng-thúc-Hội, nhà số 23 hàng Bồ Hanoi, một quyển của ông Hữu-tô, nhà số 50 hàng Cót Hanoi; còn ba quyển kia một quyển của ông Thi-nham Đình gia-Thuyết, nhà số 136 hàng Bông Hanoi; một quyển của ông Nguyễn-hữu-Trí, Tbô-khối Bắc-ninh, và một quyển của cô Phan-thị-Nga, nhà số 98 hàng Đào Hanoi.

Một cuộc thi thơ tất cả đến 630 bài lựa được có năm bài ưu, mà một cô nữ-sĩ cũng chiếm được một tịch vị ưu thắng trên chốn văn-đàn, thì thật cũng đáng mừng cho cái trong lai của văn học-giới nước nhà, chẳng những nam-giới có cái hi-vọng chấn-hưng mà đến cả nữ-giới cũng có cái cơ đắng đẹt vậy.

MỚI XUẤT BẢN
THUYỀN TÌNH BỂ ÁI
của
Ông NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật
Dày 466 trang. — Giá bán 0$60 một quyển
Tiền nước gởi là 0$20
Vì quyển sách này nhiều trang, cho nên cần nặng
Bìa đẹp, chữ in rất rõ ràng, dây bằng ba quyển
« ÁY AI KHÔN NGOAN THÌ VÀNG »
Bán tại bản-quán và các cửa hàng sách
Hàn mua bảo hết!

Cuộc phát phần thưởng
cho các trường Tây Nam ở thành-phố tại nhà hát Tây

Sáng hôm qua, hồi 8 giờ, nha Học chính Đông pháp đã làm lễ phát phần thưởng cho các học-đường Tây Nam trong thành phố tại nhà hát Tây rất trọng thể. Các học-sinh nam nữ Tây Nam ngồi cả ghế từng dưới, các nhà có con học ngồi ở các phòng chung quanh và các quan thì ngồi trên sân-khấu. Học-sinh các trường ta thì chỉ có những cô những cậu được phần thưởng danh-dự và ưu-hạng mới lĩnh tại nhà hát mà thôi. Mới bảy giờ rưỡi các giáo-sư các trường cùng học-sinh đã đến nhà hát đông đủ. Cũng như mọi năm, các ông, giáo-sư có chân khoa mục về văn-chương khoa học đến hộp áo đen dài, có giải tua ở đàng sau và cử theo thứ bậc từng hạng.

Đúng 8 giờ thì quan chưởng lý Toussaint đến chủ tọa, cùng vào một lượt với quan phó Toàn-quyền Robin. Phường nhạc binh đạo thuộc-địa thứ 9 ngồi ở sau sân-khấu liền thổi bài *Marseillaise* chào. Trong số các quí quan đến dự lễ hôm qua thì có quan Thống-sứ Blondlat và quan hầu ngài quan Học-chính tổng-trưởng Blanguernon, quan chỉ-huy Poulin phủ Thống sứ, quan cai-trị Dougnet phủ Toàn-quyền, quan thanh tra Học chính Mus, các ông hội-viên Tây trong Hội-đồng thành phố.

Khi phường nhạc thổi dứt khúc thì ông giáo sư Bouault ở trường trung học Tây đọc bài diễn văn thường lệ rất hay, đầu bài là « các bài diễn văn phát phần thưởng ». Quan Chưởng-lý Toussaint đáp lại một bài văn-chương thật hùng hồn, cử tọa được nghe lấy làm khoái-trí lắm, đều vỗ tay nổi lắn.

Rồi đến bài *genie gauloise* của phường nhạc thổi.

Đoạn rồi bắt đầu phát phần thưởng cho học-sinh các trường Pháp-Việt và trường Bảo-hộ, rồi đến trường nữ học Tây và trường Trung học, cứ mỗi lần lại kèm một khúc kèn của phường nhạc binh.

Bảng tên các cô các cậu được phần thưởng nay đăng như sau này:

[illegible]

1- Phần thưởng danh-dự, của quan Thống-sứ cho: cô Từ-thị-Nhã, học sinh lớp Cao-đẳng A.

2- Phần thưởng ưu-hạng, của quan Đốc-lý cho: cô Mai bạch-Tân, học-sinh lớp Cao-đẳng A.

3- Phần thưởng danh-dự, của quan chánh Ngân-khố cho: cô Trịnh-thị-Minh, học-sinh lớp Cao-đẳng B.

4- Phần thưởng ưu-hạng, của ông Hội-trưởng phòng Canh- ông cho cô Nguyễn-thị-Hạnh học sinh lớp Cao-đẳng B

Trường Nữ-học Brieux

1- Phần thưởng danh-dự của quan Thống-soái cho: cô Nguyễn-thị-Sen, học-sinh lớp Cao-đẳng (năm thứ hai).

2- Phần thưởng ưu-hạng, của quan hội-trưởng hội Khai-trí tiến-đức cho: cô Ng.-thị-Thu, học-sinh lớp Cao-đẳng (năm thứ hai).

3- Phần thưởng danh-dự của quan Tổng-đốc Hà-đông cho: cô Ng.-thị-Bẩy, học-sinh lớp 1 so đẳng (năm thứ nhất).

Trường Nữ-học phổ Hàm-long

1- Phần thưởng danh-dự, của quan Đốc-chính tổng trưởng cho: cô Ng.-thị-Nhang, học sinh lớp Cao-đẳng.

2- Phần thưởng ưu-hạng của công quản lý nha Ngân hàng Đông Pháp cho: cô Lê-thị-Chính, học-sinh lớp Cao-đẳng.

Các trường Pháp-Việt đạo phía Bắc

1- Phần thưởng danh-dự của ông hội trưởng phòng Thương mại Hanoi cho: cậu Hoàng-mạnh-Tru, học-sinh lớp Cao-đẳng (ban nhất).

2- Phần thưởng danh-dự của quan Taupin chủ nhà in cho: cậu Ng.-văn-Đỉnh, học sinh lớp Cao-đẳng (ban nhì).

3- Phần thưởng danh-dự của M. Bạch-thái-Bưởi chủ tàu cho: cậu Ng.-văn-Hồng, học-sinh lớp Cao-đẳng (ban nhì).

4- Phần thưởng danh dự của ông chủ nhà Viễn-đông ấn quán cho: cậu Ng.-đình-Thìn, học-sinh lớp Cao-đẳng (ban tư).

5- Phần thưởng danh-dự của M. Mạc đình-Tư chủ nhà in cho: cậu Hàn-huy-Quang, học-sinh lớp Cao-đẳng (ban thứ bảy).

Các trường Pháp-Việt đạo phía Nam

1- Phần thưởng danh dự của M. Ng.-hữu-Nghi tri huyện hàm cho: cậu Trần-v-Phú, học-sinh lớp Cao-đẳng A.

2- Phần thưởng danh-dự của M. Ng.-hữu-Thu tức Sen, Nghị-trưởng Bắc-kỳ cho cậu Trịnh-đình-Cửu, học-sinh lớp Cao đẳng B.

Trường Bảo hộ
Trường Thành-chung

Phần thưởng danh-dự của quan Thống-sứ Bắc-kỳ cho học-sinh trường Thành-chung có đặc sắc nhất về kiểm hạnh và học-hành tiến bộ trong năm học: M. Ng.-thiện-Chi, học-sinh năm thứ C.

Phần thưởng của quan Toàn-quyền Đông-Pháp cho học-sinh đỗ đầu kỳ thi bằng Thành-chung Pháp-Việt: M. Ng-thiện-Chi, học-sinh năm thứ tư C được phê ưu-hạng.

Năm thứ tư A

Phần thưởng ưu-hạng của quan Tổng-đốc Hà-đông cho: M. Phạm-v-Hằng.

Năm thứ tư B

Phần thưởng ưu hạng của Hội Dân-quyền cho: M. Ng.-ước-Lễ.

Năm thứ tư C

Phần thưởng ưu-hạng của hiệu Montes cho: M. Ng.-thiện-Chi.

Năm thứ ba A

Phần thưởng ưu-hạng của Công-tí xe lửa cho: M. Ng-tất-Đắc.

Năm thứ ba B

Phần thưởng ưu-hạng của ông chủ nhà 1.D.E.O. cho: M. Phạm-trọng-Lương.

Năm thứ ba C

Phần thưởng ưu-hạng của ông chủ nhà máy đệ Thụy-khuê cho: M. Ng-như-Quỹ.

Năm thứ hai A

Phần thưởng danh-dự của nhà máy rượu cho: M. Bùi-ngọc-Ái.

Năm thứ hai B

Phần thưởng danh-dự của nhà máy rượu cho: M. Ng Bách.

Năm thứ nhất A

Phần thưởng danh-dự của nhà máy rượu cho: M. Trần-v-Hựu.

Năm thứ nhất B

Phần thưởng danh-dự của M. Gosaldi cho M. Đỗ-xuân-Hợp.

Năm thứ nhất C

Phần thưởng danh-dự của thành-phố cho: M. Vũ-huy-Hiền.

Năm thứ nhất D

Phần thưởng danh-dự của hiệu Quảng-nung-Long cho: M. Lê-tài-Trường.

Trường Tiểu-học

Phần thưởng danh-dự của quan Thống sứ Bắc-kỳ cho học-sinh có đặc tác nhất về kiểm-hạnh và sự học-hành trong năm: cậu Lê-v-Chi, học-sinh lớp Cao-đẳng A.

Lớp Cao đẳng A

Phần thưởng danh-dự của M. Doron chủ công-ty xe điện cho: cậu Lê-v-Chi.

Lớp Cao-đẳng B

Phần thưởng danh-dự của thành-phố cho: cậu Ngô-trọng-Hy.

Lớp Trung đẳng A

Phần thưởng ưu hạng của M. Sauvage chủ tàu cho: cậu Dương-đức-Thịnh.

Lớp Trung đẳng B

Phần thưởng ưu-hạng của Mme Ng.v-Nhân cho: cậu Trần-lâm-Bảo.

Lớp Sơ-đẳng A

Phần thưởng ưu-hạng của M Borel hội-trưởng phòng Canh-nông cho: cậu Lý-nguyên-Bách.

Lớp Sơ-đẳng B

Phần thưởng ưu-hạng của ông chủ công-ti lâm gạch cho: cậu Vũ-v-Minh.

Lớp Dự-bị

Phần thưởng ưu-hạng của hiệu lịch-kỳ cho: cậu Đinh-v-Phẩm.

* * *

Trong những kỳ thi bằng tiểu-học Cao-đẳng tây (Brevet d'Enseignement primaire supérieur) và bằng Thành-chung học tốt-nghiệp trong khóa tháng sáu năm nay trường Bảo-hộ được những học sinh này trúng tuyển.

Brevet d'Enseignement primaire supérieur

Năm thứ tư A: MM. Phạm-văn-Bằng, Ngô-v-Giễu, Trần-ngọc-Hàm-Phạm-gia-Hỗ, Ng-v-Khuê, Ngô trọng, Phương, Ngô-v-Thuật, Hoàng khắc-Thụy, Phạm huy-Thụy, Đặng-trần-Tuấn.

Năm thứ tư B: MM. Ng-bá-Bật, Hoàng-hữu-Huy, Trần-văn-Khang, Phạm-trọng-Kiên, Ng-ước-Lễ, Đặng-trần Lưu, Trần-v-Ninh, Trần-v-Phúc, Ng v-Phúc, Hà-v-Quang, Trịnh-đình-Quỳnh, Lê-v-Triện.

Năm thứ tư C: MM. Ng-thiện-Chi-Bùi-v-Giễn, Ng-đình-Hợp, Ng-như-Hoán, Đặng-Khang, Ng-bá-Lương, Ng-đình Quang, Phan-thế-Roanh, Ng-danh-Sánh, Ng-ngọc-Thiềm, Đỗ-quang-Tiệp, Ng v Trạch, Ng-hoàng-Tử, Ng-v-Ưng.

Bằng Thành-trang Pháp-Việt

Được phê ưu hạng: M. Ng-thiện-Chi. Được phê bình hạng M.Ng-bá-Lương

Được phê bình thứ: MM. Ng-ước-Lễ, Lê-tỷ, Phạm-văn-Bằng, Trần-văn-Long ức Phúc, Nguyễn-bá-Hàn, Trần-văn-Loan, Nguyễn-văn-Cung, Trần-văn-Vinh, Đặng Khang, Ng-đình Quang, Ng-bá-Bật, Chu-Chuẩn, Ng-v Phục Trịnh-như-Tiếp, Lê-v-Triển, Phạm-gia-Hỗ, Lê-quang-Tiệp, Phạm quang-Ánh

Được phê thứ: MM Trần-ngọc-Hàm. Ng-v-Khuê, Phạm-trung-Côn, Ng-đình-Hợp, Phạm-cao-Phan, Bùi-v Giễn, Ng-xuân-Lan, Ng-danh-Sánh, Ng-v-Bổng, Ng đình-Cự, Ngô-v Giễu, Phạm-v-Viễn, Lê v Long, Hoàng-khắc-Thụy.

Còn sổ phần thưởng của các học-sinh ta tại trường Trung học Tây thì số ngày mai bản-quán sẽ đăng báo.

VIỆC HANOI

Mười năm về sau. — Số báo này nhiều bài quá vậy tiểu thuyết Mười năm về sau hoãn lại một kỳ.

Tiếp tân. — Tàu *Angers* mang thư sang Pháp, đến ngày 15 Juin này ở Haiphong sẽ chạy Saigon.

Thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyển xe lửa 20 giờ 7 phút tối 14 Juin

Việc tài-chính và việc thuế ở Đông-Pháp. — Quan quyền Toàn-quyền vừa ký nghị-định lập một hội-đồng riêng để sửa đổi lại việc tài-chính và việc thuế ở Đông-Pháp.

Hội-đồng ấy có quan Kiểm-sát tài-chính làm chủ tọa và các hội-viên thì có quan Thống-đốc Nam-kỳ,các quan Thống-sứ, khâm-sứ hoặc là các đại-biểu của các quan ấy; quan chánh sở Tài-chính, quan chánh sở Thương-chính, quan giám-đốc Công-chính, quan chánh Ngân-khố và các phòng Thương-mại, phòng Canh-nông ở Đông-Pháp mỗi phòng cử lấy một ông đại-biểu.

Hội đồng tổ-chức các cuộc vui trong ngày hội 14 Juillet. — Như lời bản-báo đã nói chiều hôm thứ bảy mới rồi, hội-đồng tổ-chức các cuộc vui trong ngày 14 Juillet đã hội-nghị tại phòng hội-đồng ở tòa Đốc-lý. Có quan Đốc-lý Mourroux, quan chánh phòng Lục-lộ Carrelet các ông hội-viên Lagisquet, Vidal, Robert, Lê-huân-Khoái. Các đại-biểu báo-quán thì có MM. Piglowski, chủ nhiệm báo *Indépendance Tonkinoise*, de Massiac, Quản-lý báo *Avenir du Tonkin*, Barthélemy, biên-tập báo *France-Indochine*, Đỗ-Thận, chủ bút kiêm quản-lý báo *Khai-hóa*, Bùi-đình-Tá, chủ-bút báo *Thực-nghiệp*, Báo phóng-sự báo *Courrier d'Haiphong*, Nguyễn-văn-Luận, bản-báo quản-lý.

Hội đồng bàn về việc đặt chương-trình các cuộc vui trong hai ngày hội. Cứ như lời quan Đốc-lý thì hội năm nay thành-phố định tổ-chức cho vui vẻ hơn mọi năm, và ngài có hỏi cử tọa ai có ý-kiến gì hay cứ nói, để hội-đồng sẽ bàn nên chăng thế nào. Cử-tọa ai nấy đều bày tỏ ý-kiến mình để hội-đồng nghe, hội-đồng bàn bạc trong một giờ rưỡi đồng-hồ rất là vui vẻ ôn-tồn. Sau hội-đồng dự định chương-trình hai ngày hội như sau này:

Ngày 13 Juillet: 18 giờ, bắn 21 phát súng. — 21 giờ, rước đèn, rước xe-tứ. — 22 giờ, chiếu bóng trước nhà hát tây.

Ngày 14 Juillet: 6 giờ, bắn 21 phát súng. — 7 giờ, điểm-binh tại khu đất cột-cờ 8 giờ 1/2, thi xe tay và xe đạp tại bờ sông. Từ 8 giờ 1/2 cho đến hết buổi sáng thì có các trò chơi như đánh đu, leo cột, v. v. tại khu đất cạnh nhà hát tây, ngoài bờ sông, trước cửa nhà hương chánh.

Buổi chiều hồi 16 giờ thì bơi, ở hồ Đoàn-kiếm 15 giờ thì con trẻ từ 6 tuổi đến 15 tuổi ở vườn hoa Paul-Bert, rồi đến thi xe-bơi, và thi các thứ xe có bày ra. Hồi 21 giờ thì thắp đèn ở bờ hồ Hoàn-kiếm, và đốt cây bông ở Thảo-cầm-viên. Năm nay không thắp đèn giấy như mọi năm, độ một quãng lại chăng đèn điện trên cây để thắp. Mọi năm thắp đèn giấy vừa tốn nhiều tiền, mà lại không được vui bao lâu; lắm khi khi nên nhà cháy mà cảm ơn, đã có người cướp ngay, không làm sao giữ được. Như năm ngoái liền về khoản đèn giấy mất 720 đồng mà chỉ được một lát đã mất cả. Năm nay thắp đèn điện thế này, thì thành phố không tốn mấy, vì điện thắp đèn là của thành phố và các hàng đèn và giây đèn đã sẵn có cả.

Hồi 22 giờ 1/2 có đặt cuộc khiêu-vũ công nhưng hiện nay chưa định đặt ở đâu.

Số tiền chi về các trò vui này định là 3 000 đồng. Bộ ấn hàng kể số tiền chi về cuộc khiêu-vũ..

Hội-đồng bàn định xong, quan Đốc-lý có mời cử tọa bàn lấy một hội-đồng coi về sự tổ chức các cuộc vui ấy Hội-đồng cử M. Lagisquet làm chánh hội-đồng, M. Pigloki làm phó hội đồng. Hồi 6 giờ rưỡi thì hội-đồng giải tán,định đến thứ năm này hồi 5 giờ lại sẽ hội-nghị để cắt các tiền-hội đồng trông nom mọi việc.

Thi bằng trung học bản xứ. — Sáng hôm nay,tại trường Nữ-học-sinh Pháp đã bắt đầu thi bằng Trung học bản-xứ tức là bằng tú-tài bản xứ (Enseignement secondaire local) Học-sinh cả thảy có 7 người ứng-thí. Hai bài thi đăng sau này, học sinh được chọn lấy một:

Bài thi nhất. — Malherbe avait coutume de dire qu'un poète n'était pas plus utile à l'Etat qu'un bon joueur de quilles.

Cette boutade n'est-elle point injuste pour les vrais poètes qui ont contribué à éclairer et à enrichir la conscience humaine ? Vous choisirez un poète qui vous semble avoir été utile.

Bài thi hai. — Comment Descartes a-t-il pu écrire : « C'est quasi le même de converser avec ceux des autres siècles que de voyager ?

Bằng tiểu học Tây. Bằng tiểu-học Tây (Brevet élémentaire) bên nữ bản đã xong bản rồi. Cả thảy 10 cô trúng tuyển thì bản-quán mừng rằng trong số ấy có một học-sinh tân cổ Ng-thị-thục-Viên.

Còn nam bạn thì sáng hôm nay đã bắt đầu vào kỳ dệ nhị, thi tại trường nữ học Tây.

Trong số ấy thì phần nhiều là học sinh ta cả, là các cậu có tên sau này:

MM. Phạm-quang-Anh Phạm văn-Bằng. Ng-đức-Bao, Ng-bá-Bật, Ng-v-Bằng, Ng-khắc-Can, Ng-kim-Can, Hà-đường-Can, Ng-thiện-Chi, Đinh-văn-Chính, Trần-v-Chu, Chu-Chuẩn, Trương Hải, Ng-bá Han, Ng-văn-Hảo, Phạm-gia Hỗ, Ng-như Hoan, Lê-văn-Hợi, Lê-Khai, Đặng-Khang, Hoàng-đình-Khâm, Trần-văn-Khang, Hoàng-Khôi, Nguyễn-văn-Khuê, Phạm-gia-Kiên, Bùi-văn-Kiên, Ngô-đức Kính, Ng-nóc-Lễ, Trần-v-Loan, Lê-v-Long Trần v Long, Trần-v Long,ức Phúc, Ng-bá-Lương, Đặng-trần-Lưu, Lê-tương-Lưu, Ng-ọc-Mão Hoàng-mạnh-Nam, Đỗ-Ngọc, Trần-v-Vinh, Phạm-cao-Phan, Phạm-đức-Tế, Đặng-đức-Thái. Phạm-huy-Thi, Lại-quốc-Thai, Ng-xuân-Thao Ng-ngọc-Thêm, Đỗ-đức-Thiện, Trịnh-v-Thiện, Phạm-v-Thìn Doãn-duy-Thông,Phùng bá-Thu tức Alphouse, Hoàng-khắc-Thụy, Đỗ-quang-Tiệp, Trịnh-như-Tiếp, Phạm-v-Toán, Ng-v-Trạch, Lê-v-Triển, Phạm-v-Trung, Ng-hoàng-Tu. Hoàng-v-Tuân, Lê Ty, Ng-văn-Ưng, Ng-v-Vấn, Bùi-thọ-Vinh, Ng-hữu-Xước, Vũ-trọng-Yên, Phạm-văn-Đam, Ng-thai-Bảo, Ng-hữu-Giáp, Ng-v-Phúc, Trịn-v-Phúc,Ng-đình-Quang, Ng-Quế. Trinh đình - Quynh Đào-trọng-Sắt, Hà v-Quang.

Thi bằng Sơ-học Pháp-Việt. — Bản quán nhắc lại các học-sinh ứng-thi bằng Sơ-học Pháp-Việt (certificat d'études franco-annamites biết rằng ở Hanoi đã bắt đầu thi sáng ngày mai tại trường Sinh-từ.

Số học-sinh ứng thi ở Hanoi cả thảy là 971 người.

Cuộc phát phần thưởng ở trường Thầy-đồng. — Lúc bản-báo lên-hành thì trường Puginier đang phát phần thưởng cho học-trò, vậy số ngày mai bản-báo sẽ thuật lại buổi lễ ấy.

Tòa án Trừng-trị.— Sáng hôm nay tòa án Trừng-trị xử những việc sau này:

Việc ông huyện Bát-bạt. — Tòa xét ra M. Ng-khắc-Viên khi làm tri-huyện Bất-bạt tỉnh Sơn-tây tiêu mất 323 đồng 63 xu tiền thuế đinh thuế điền và thuế môn-bài của dân sự ở huyện ấy, vậy nay tòa tuyên án phạt 8 tháng tù 75 francs và cấm từ giờ trở đi không được làm việc gì ở nhà nước nữa.

Sữa pha nước lã — Tên Trần-Ngọc nuôi bò vắt sữa tươi bán, có nhận bán tháng cho M. Mercier. Một hôm về quê phải thác cho đứa làm công tên là Ng v-Ba vắt sữa, thế nào đề bò đái vào cái bình đựng sữa đồ ấn hết. Tên ấy liền lấy nước gạo vo pha đông chai rồi đem lại bán cho M. Mercier Tòa hỏi nguyên bị và nghe lời cãi của luật-sư đôi bên rồi hoãn lại để nghị án.

Còn mấy việc nữa đều là việc xoàng cả.

(Xem trang thứ ba, có thứ hai).

ĐỒNG-HỒ VỎ KẼN

BẢO HÀNH 5 NĂM

Máy chạy tốt nhất bảng

Có số vàng đeo tay bằng giá rất đẹp

Mọi sự hỏi và viết đều quang, đề xem giờ hoa đàm

Giá . . . . . 5 $ 75

Bán ở hiệu :

A. PERROUD (Nhà xanh)

59, Pho Paul Bert. — HANOI

3069

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, vạn nhỡ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ đây đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54 Hanoi.

Nay kính,
Ed. Montès,
54. Rue Paul Bert Hanoi.

VÌ KẺ PHẢI ĐAU

Máy hôm nào người Nam Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi cảm mà đã nhiều thuốc không phải đương, hoặc là đã không chữa chữa nhé cả nay hôi nhiều người phải đau ở phổi ; nay xin cho người phải những lão, nay tôi khuyên các người nên nhớ ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nhược tới. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được. Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không ? Nào có bệnh mà không chữa đi, thì trong bộ năm, hoặc tới năm nữa giống Nam Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh tao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Bởi người Nam Việt, nếu các người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nếu các người không muốn giống Nam Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy nè viết thư, xin biểu Báo nhà MONTÈS số 54 *Paul Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 5 hào. Sang ra chữa trước khỏi ho cơm tối, nhưng thật hết sạch, nặng một lọ, thì ít ấy khắc mạnh và khỏi đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ . . . . 0 $ 50

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon

Giá mỗi chai . . . . . 2 $ 25

DẦU GAN CÁ TEU

Một lít. . . . . 12 f. 00

Bộ từ 1 $ 90 đến 2 $ 00 (tây theo giá bao khe Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần hiệu (SIROP N)

Một chai . . . . 1 $ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »

Một lọ. . . . . 4 f. 45

Độ 0 $ 70 đến 0 $ 80

Sáu lọ. . . . . 24 f. 50

Độ 3 $ 90 đến 4 $ 00

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »

Một lọ . . . . . 11 f. 50

Độ 1 $ 70 đến 1 $ 80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA

Thuốc nước bổ bổ huyết

Một lọ . . . . . 11 f.

Độ 1 $ 80 đến 1 $ 90

CACHETS ANTIGRIPPES

Trị bệnh sổi dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa hay thường hay hại người, bất là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 2 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vớ số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ uống một viên rồi uống nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đến thì giờ trong 24 giờ là khỏi.

Bào-chế MONTÈS, 54, phố Paul-Bert, Hanoi

Thuyên chuyển trong ngạch Y-tế. — M. Đỗ-v.-Thanh, thầy thuốc thí sai tập sự công-sự tại sở Y-chính Bắc-kỳ Hanoi, nay đổi Hòa bình, thay M. Bùi-huy-Định, thầy thuốc thí sai ở Hòa bình đổi đi Thất-khê thay M. Dor nedy là quan thầy thuốc bình.

M. Marcel, thầy thuốc thí sai ở Hà-đông đổi đi Ninh-bình thay M. Bùi-đức-Long.

M. Bùi-đức-Long, thầy thuốc thí sai ở Ninh-bình đổi đi Bắc-kạn thay M. Lê-văn-Rỗ, thầy thuốc thí sai ở Bắc-đổi đi Hà-đông thay N. Marcel.

Ngạch cỏ dữ. — Cô Ng thị An là cô đỡ thực thụ hạng năm ở Hà-đông được nghỉ giả hạn một năm không lương.

Trường Nhân-bác. — Trong khi nghỉ hè thì trường Nhân-bác ở phố Médecine prolongée, (Hàng-Chuối) vẫn học mỗi ngày một buổi, sáng từ 7 giờ rưỡi đến 10 rưỡi. Chương trình học thì không theo ngày thường nhưng sẽ châm chước dạy những bài mà học-trò cần nhất, để hết nghỉ hè thì vào các trường nhà nước. Lại được Hội-đồng Quản-cổ học vụ toàn là những ông giáo-sư ở các trường Pháp-Việt đến trông nom giúp hội thì chắc là sự học của Hội mỗi ngày một chỉnh đốn lên và không phụ cái lòng tin cậy của phụ mẫu học-sinh.

Trường Trương-minh-Sanh. — Trong các vụ thi năm nay trường Trương minh Sanh được 2 người đỗ bằng Thành-chung học tối-nghiệp và 18 người được vào kỳ vấn đáp thi bằng Sơ-đẳng tây.

Bản-quán có lời mừng ông Đốc và các ông Giáo trường ấy dạy đỗ được nhiều học-sinh xuất sắc.

Cải chính. — Trong số báo đăng danh sách các cận học sinh đỗ bằng Thành-chung vừa rồi, người xếp chữ có bỏ sót tên M. Ngô-văn-Giến là học-sinh trường Bảo-hộ. Các ngài xem ở trong mục phần thưởng trên kia thì rõ vậy.

Một cuộc thi ăn. — Việc này đã đăng trong kỳ báo thứ bảy, nhưng người xếp chữ có xếp lầm mấy chỗ, nên đăng lại để cải chính những chỗ sai nhàm thế

Trong vỏ-tuyển-diện ngày 10 Juin có nói rằng ở nước Đức mới đặt một cuộc thi ăn. Cả thảy năm mươi (50) người đến dự thi. Trong khoảng hai giờ đồng hồ, người được giải quán quân vừa ăn vừa uống như sau này : 12 *livres* bánh mỳ, 10 *livres* xúc xích, 2 cái giăm-mes đồi thịt, 9 cái bánh nhỏ, 6 con cá quỷ, một nửa cái bánh ngọt lớn, một lít rưỡi rượu nho, và 6 cốc cognac.

SÁCH MỚI XUẤT-BẢN

LA COMPOSITION FRANÇAISE
aux examens franco-annamites
của M. L. HOULLIER

Giáo-sư trường Bảo-hộ soạn riêng cho học-trò Việt-Nam

Bán tại nhà in bản-quán

Giá mỗi quyển. . . . . 0 $ 30

Tiền cước mỗi quyển. . . 0 . 12

Ai ở xa, xin viết thư và gửi cho ông BÙI-XUÂN-THANH

61-63 Rue du Coton, Hanoi.

Việc nửa đêm Hàng. — Hội-đồng Hưng sơn kỷ-niệm có gửi cho bản-quán tờ đại sau này để đăng báo :

Ngày tháng trước hội-đồng chúng tôi có đăng báo nói nay hội-đồng muốn sửa lại lăng mộ đức Tổ vương, có ngài nào tinh khoa hội họa thời vẽ giúp kiểu mẫu cho, mà chưa thấy ngài nào giả lời. Nay xin ngài nào có lòng với Tổ-vương, thời vẽ giúp cho mà gửi ngay lên, quan Án Phó-thọ cho, vì rằng lớp này sửa đền Giếng đã gần xong, vẫn có thợ có đủ vật liệu được tiện đó tỏa thì hội đồng cám ơn lắm. Lại xin cho biết qui danh hiện và số nhà để đến hôm khởi công chúng tôi mới lên chỉ bảo cho thợ biết đường làm.

Nay kính đạt
Hội-đồng đền Hàng-ơương.

Sức thư của cô Ngô-thị-Quyên. — Bản-quán tiếp được một bức thư dài của cô Ngô-thị-Quyên bản về cách soạn và dịch tiểu-thuyết ta ngày nay nên thế nào. Bức thư ấy nhờ chuyển giao cho ông Nguyễn-đỗ-Mục. Trong thư có nhắc đến bộ « *Song-phượng* », lại suy-nguyên cái cớ vì đâu mà bộ « *Song-phượng* » sở-dĩ được nhiều người mua, lần thứ nhất in mấy nghìn quyển, chỉ trong hai tháng tiêu-thụ được hết. Cô lại khuyên dịch-giả từ nay nên chọn những bộ tiểu-thuyết nào có trung hiếu tiết nghĩa như bộ « *Song-phượng* » mà dịch, khỏi hại cho phong-hóa nước nhà. Dịch-giả rất lấy làm khen và cảm ơn định nhân dịp in « *Song-phượng* » lần thứ 2 này thì đem những lời chân ngọc ấy ghi vào mấy trang đầu truyện để biến cáo độc-giả. Nay xin nhắc để các độc-giả biết rằng : bộ « *Song-phượng* » cũng đang bắt đầu sắp chữ in lần thứ hai chẳng bao lâu sẽ có sách bán, ngài nào muốn mua, cứ viết thư cho ông Ngô-đỗ-Mục. Trung-Bắc Tân-Văn Hanoi.

Lại tin thuốc tiên. — Ở vườn hoa Của-nam có mấy cây muỗm mà không biết sâu khéo bịa chuyện rằng ở trên cây muỗm ấy có tiên cho thuốc thuyền thoảng trên cây có một vài cái lá rơi xuống, hình như vết sâu cắn, thế mà bọ bảo tiên cất để chữa bệnh, bắt cứ bệnh gì cũng chữa được khỏi. Bởi vậy những người khờ dại kéo nhau đến đông lắm, cái lá nào rơi xuống thì tranh cướp nhau đến nỗi rách cả áo mất cả nón. Kỳ thay là sự tin ngưỡng của người mình !

P. X. T. lai cảo

Nghỉ phép —M.Đỗ-Long, thư ký tập sự sở Công-chính có được phép 29 ngày lĩnh cả lương nghỉ tại Bắc kỳ.

Ngạch thừa-phái. — M. Ng.-trác-Hoàn, thừa phái hạng năm ở huyện Phù-ninh (Phú-thọ) nay đổi đi Bình-nhi/Lạng-sơn (thay M. Ng.-xuân-Trách M. Ng.-hữu-Giảng, thừa-phái hạng nhì ở châu Hà-lang Cao bằng phải khiển trách vì cứ chỉ vô phép đối với bề trên trong khi làm việc quan.

Lương của chủ. Đỗ-Lương tức Vũ-Dương, 20 tuổi, thợ học ở hàng Bạo số 41 bị tầm nã từ ngày 1er Juin về tội lương 29 lạng bạc và tỉnh trước 15 đồng của chủ là Lương-thông-Hing thì nay đã bắt giam để xét.

Giải vào sở Cảnh-sát. — Nguyễn-công-Lữu, 28 tuổi cu li xe, vô gia cư, Ng v-lão 21 tuổi, cu li xe ở ngõ hàng Bạc số 18 ăn cắp và chứa đồ ăn cắp của M. Đắc ở hàng Bạc số 107 đều phải bắt vào sở Cảnh sát để xét.

Lê-v-Truyện 29 tuổi, cu li xe ở đường 82, bị tầm nã từ ngày 17 Fév. 1922 vì tội ăn cắp áo quần của cô tài Quyên ở phố Goussard.

Ng.-v. Được 27 tuổi anh xe rác ở Sầm-sơng bắt được ăn cắp quả tang 80 đồng của một người lính tập đem phải giam để xét.

CÁC TIỂU-THUYẾT CỦA BẢN QUÁN

BA NGƯỜI NGỰ LÂM PHÁO-THỦ
của Ng.-văn-Vinh dịch, giá **0 $ 60**

ÁY AI HẸN NGỌC THỀ VÀNG
của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá **0,40**

THUYỀN TÌNH BỂ ÁI
của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá **0,60**

Ngài nào muốn mua, xin viết thư cho ông Bùi-xuân-Thành là quản-lý nhà in Trung-Bắc Tân-Văn, Hanoi.

Tiền cước gửi ngoài.

VIỆC BẮC-KỲ

BẮC-NINH

Xe lửa đỗ. — Chuyến xe-lửa số 14 chiều hôm mồng 9 Juin ở Na-cham về Hanoi, khi về đến đầu cầu sông Cái (Rive gauche) đang đỗ lọa thì ở Gia-lâm cũng có một cái máy về Hanoi chạm phải đuôi toa số 14, đỗ mất hai cái toa, may toa hành khách không can chi.

HƯNG-YÊN

Một trường võ-nghệ. — Vì sự cướp bóc thường xảy ra ở các dân-thôn mà nhiều nơi bị hại, đó chỉ vì các dân thôn ít biết đoàn thể và không hiểu võ nghệ, nên không đủ sức mà chống cự với quân gian đó. Vì sự ngăn ngừa cái hại đó, quan trên vẫn thường lưu ý đến luôn. Như mới đây quan Tuần-phủ bản tỉnh có thông tư cho các quan phủ huyện rằng ngài định mở một trường Võ-nghệ, dạy dân tập nghề đánh gậy để những khi có việc trộm cướp thì có đủ sức mà chống cự. Cái chủ-nghĩa đó rất nên mau mau thi hành, cũng là một cách trấp đạo an dân rất mầu nhiệm vậy.

PHÚ-LÝ

Phát phần thưởng. — Sáng hôm thứ bảy 10 Juin, tại rạp hát Thanh châu, sẽ làm lễ phát phần thưởng cho các học-sinh nam nữ, có quan Đại-lý Chapoulard làm chủ-tọa.

Trước 6 giờ, thì các học-sinh nam nữ đã ngồi thứ tự ở các ghế rồi, các ông giáo-sư các lớp cũng đến đến tề tựu cả.

Các quan chức trong thành-phố đến chứng kiến lễ này cũng đông lắm. Đúng 8 giờ thì quan Đại-lý cùng qui phu nhân tới nơi, phường nhạc nhà Đạo thổi bài quốc-ca Marseillaise, ai nấy đều đứng dậy chào. Đoạn rồi ông Hoàng-hữu-Khánh là đốc-học trường Pháp lý đọc một bài diễn-văn lối lẽ rất tao nhã. Quan Đại-lý Chapoulard cũng ứ ự khẩu mấy lời khuyến khích các học-sinh nam nữ.

Rồi bắt đầu phát phần thưởng danh dự và phần thưởng tối-ưu cho các học-sinh trường Nữ-học, các cậu học-sinh trường Pháp-Việt. Phát xong một trường thì phường nhạc lại thổi lên vào cho thêm vui, đúng 9 giờ thì lễ xong, các học-sinh trở ra về đều có ý hơn hở vui vẻ.

THÁI-NGUYÊN

Lời cảm tạ. — Nay chúng tôi phả nạp mấy lời cảm tạ các bậc liêu-hữu thân-hào, nông, công, cổ, mệnh phụ cùng xã-hội tử dân đã dự vào thời-đại vân-mính này, sau nữa là các bổ lão, ký-dịch nam phụ hai dân sở tại là làng Phù-liễn. Đồng-mở đã sẵn lòng chia buồn, hoặc là phúng viếng, hành tổng về việc cất đám bà chuyết-kinh, biên-tẩu, từ-mẫu chúng tôi ngũ phẩm yên-nhân, thất đật quyên-trần, mà đã ân tăng tại địa-phận làng Phù-liễn, tỉnh Thái-nguyên ngày 14 tháng đoan-ngọ vừa rồi.

Đương buổi vẫn quyết mang hoài, phần chiếu sơ suất lễ nghi, e rằng có phụ tấm lòng chác các cậu các ngài, vậy chúng tôi xin quải biển khất ai kính gửi mấy lời đáp lễ để gần xa đều cảm động cho

Tri-phủ tri-sự : Nguyễn-Nghi
Thừ-thất : Trần-thị-Khôn
Bảo-đệ : Nguyễn-hữu-Luận
Nam-tử : Nguyễn-hữu-Thịnh
Nguyễn hữu-Phổ
Tế-tử : Lê-Vỹ
đồng gia bái tạ.

NINH-BÌNH

Tiêm thuốc phòng bệnh tả — Ở trại Khố-xanh và Đề-lao đã tiêm thuốc nhông bệnh tả cho tinh và nhà pha.

Ở nhà thương chiều nào cũng từ 3 giờ đến 4 giờ có tiêm cho người hàng phố và người mọi nơi đến. Duy riêng quan chánh Công sứ đã vì lời xin của quan thầy thuốc, sức cho các bộ-phố và những lý-trưởng làng quanh thành-phố đưa người đến nhà-thương tiêm thuốc phòng bệnh tả, thế mà xem ra cũng chẳng được bao nhiêu, thế thì tại làm sao mà có sự chểnh mảng ấy ? Tại bộ-phố và lý-trưởng không biết cái ích lợi của sự tiêm này cho nên không cổ-động cho dân, còn dân thì không biết cái ích-lợi sự tiêm này cho nên không kịp đến xin cái ơn rất quí báu ấy.

Tiêm thuốc này chỉ có lợi mà không hề xảy ra có hại. Nếu ta tiêm thuốc này thì ta khỏi mắc bệnh tả ; ra cũng được một năm, mà khi tiêm vào không đau, lúc tiêm xong, cũng không có sự gì khó chịu trong mình cho lắm. Những người tiêm rồi đều nói trong mình có phần khỏe mạnh hơn trước.

Tiêm cả thảy hai kỳ cách nhau một tuần lễ hoặc mười ngày. Kỳ thứ nhất người lớn tiêm một centimètre cube và trẻ con từ 15 tuổi trở xuống thời tiêm một nửa centimètre cube. Kỳ thứ nhì thì liều thuốc nhiều gấp hai, thường tiêm dưới da vào lượt mỡ ở sau lưng hai bên cánh gà.

Nhiều người chưa biết thuốc tiêm này là gì, vậy xin nói qua ra đây cũng không phải là vô-ích. Thuốc tiêm phòng bệnh tả là thứ nước thuốc trong có xác vi-trùng bệnh tả. Mỗi centimètre cube có bốn nghìn triệu (4 milliards) xác vi-trùng. Tiêm vào cho ta từ-như trong đậu, để làm cho trong mình có sẵn phần-độ-tố sinh ra chất cự lại từng bệnh tả, Hễ trong mình có chất lý thì bệnh tả vào mình không làm gì được, gọi là vaccin anticholéripue cũng như thuốc trồng đậu gọi là vaccin antivariolique (giả thử dịch là : *thuốc trồng tả* cũng có nghĩa).

Mong rằng ta hoan nghênh thuốc trồng đậu thế nào thì nay ta cũng hoan nghênh thuốc trồng-tả như thế.

Các ông hộ-phố và lý-trưởng nên biết để bảo dân và dân ta nên biết để tìm đến chỗ tiêm.

Cuộc phát phần thưởng. — Sáu giờ chiều hôm thứ bảy 10 Juin tại nhà trường tỉnh Ninh-bình đã phát phần thưởng cho học-trò nam nữ rất là trọng thể. Có quan chánh Công-sứ Auger làm chủ tọa. Các quan Tây Nam đến dự lễ đông lắm.

Ông Tân là đốc học trường Pháp-Việt đọc bài diễn văn dài và hay lắm. Đại khái ông nói cảm ơn các quan đã hết lòng giúp đỡ việc học và khuyến bảo học-trò nên dùng ngày nghỉ hè cho có ích lợi. Đoạn bà đốc học trường tỉ có con Tây là Mme Thuillier nói cảm ơn các quan chiếu cố đến dự cuộc và xin phép bắt đầu phát phần thưởng.

Trẻ con nam nữ mặt mũi khôi ngô hớn hở lên lấy thưởng một cách rất lễ phép, khiến cho cử tọa ai thấy cũng lấy làm vui vẻ và yêu mến.

Đến bảy giờ thì phát xong. Các quan trước khi ra về đều khen ngợi các ông giáo đã làm hết bổn phận mình và mong cho việc học trong tỉnh càng ngày càng mở mang và lễ phát phần thưởng thường giữ được về trọng thể như năm nay.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Thi tốt nghiệp. — Kỳ thi bằng Sơ học tốt nghiệp năm nay đã mở tại Qui-nhơn từ ngày 2 Juin nầy thi trong ba ngày, mai đến chiều ngày 4 mới xong.

Số học sinh ứng thi là 95 người kể cả Phú-yên, Bình định, trường Gagelin (Frères) và trường Qui-nhơn.

THANH-HÓA

Lời cảm tạ — Tôi xin thay mặt cả gia-quyến tôi mà thâm tạ các quan, các ông, các bà đã có lòng thân-ái mà gởi giấy chia buồn, hoặc gởi các đồ phúng em tôi là :

LÊ-XUÂN-THƯỜNG

tạ thế ngày 25 Mai 1922 này.

Lê-xuân-Kỷ, bái tạ.

Auto ! Auto !!

Một cái xe ô-tô còn mới lắm, 5 chỗ ngồi, 16 mã-lực, hiệu « Ford » thực đẹp, thực tốt,

Bán giá cực rẻ.

Hỏi tại Bản quán. 3264

THÔNG-THẢM BỆNH

CỦA QUAN

Y khoa Bác-sĩ **MAURICE LOUBET**

Thường-trú đã ngũ đồng Bảo đều bật-tinh. Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh viện Tours, Fes, Rabat, Casablanca Port-Said Ai cập Huế

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai

Phòng thăm bệnh tại **RƯỢU ĐÀO-LONG, 55, KHÁM BỆNH : Giờ 2 đồng một lần**

3266.

LỜI RAO CẦN KÍP

Giải-tán Hội Đồng-ích

Các ông các bà ai còn ngợ Hội **ĐỒNG-ÍCH** nên cần-kíp đem tiền còn nợ ấy đến giả cho ông E. CHATAIGNEAU là Giải-tán-viên của Hội ấy ở phố Carreau (phố Nhỏ) số nhà 57 Hanoi, nếu để chậm trễ thì Hội ấy sẽ đem thưa kiện tại Tòa án.

Giải-tán-viên
E. CHATAIGNEAU

3276

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

Tổng-cục ở số 18, Phố Mã-Vỹ
Ăn-quán ở số 45, Phố Hàng Bồ | **HANOI**

ĐIỆN-THOẠI SỐ 167

Thưa các Ngài,

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ chúng tôi đã mua được cái nhà in ĐẠI-PHONG-DỤC-KÝ ở phố hàng Bồ, số nhà 45, kể từ ngày 4 Mai 1922 mà đi thời chúng tôi nhận nhà in ấy làm của thư-xã ; chúng tôi lại mới nhận được may in chữ in ở bên Tây gửi về nữa, thực có thể làm được hết các việc in. Vậy xin các Ngài có dùng đến việc in sách vở, thư thiếp, giấy má gì thời xin gửi thư cho Bản-xã chủ-nhiệm là :

M. TRẦN-QUANG-HUY

Directeur de la Société **ÍCH-HỮU THƯ-XÃ**

HANOI

NHÀ NGHỈ MÁT

Tại Sầm sơn (Thanh-hóa) có nhà nghỉ mát để cho người Tây và người Annam thuê, thuê cả tháng hay là thuê ngày cũng được. Có phòng ngủ ốc đủ vật dụng.

Có bán cơm Tây và cơm Annam.

Ai muốn hỏi thước điều gì xin hỏi tại nhà Thanh-lợi.

ở phố Paul-Bert, số 18, tỉnh Nam-định và ở phố Thương mại, số 3, tỉnh Thanh hóa.

3261

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN-NHIÊN

Tối thứ hai :

CHỮ TRINH ĐÁNG GIÁ NGHÌN VÀNG

Diễn từ hồi Bá-ngọt-Xương cùng Thu-Mồng giả giai xuống Tràng-an tìm cha đến hồi Bá-văn-Liên chết con, vợ, chồng gặp nhau.

Tối thứ ba :

SONG PHƯỢNG KỲ DUYÊN

Nào nàng nhất chồ Chiêu-quân, than khác ở nơi lãnh-cung, ai nghe cũng phải rỏ nước mắt.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 7 đến thứ ba 13 Juin 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

Các việc lớn trong thế-giới

TRUYỆN MỘT BÀ LỚN

Phiên ảnh mỹ-thuật Đại-pháp rất đẹp
Bi hài kịch dài 6 đoạn
RỒI TỚ I, II và III
Nghỉ

TRUYỆN MỘT BÀ LỚN

Chớp nối hồi thứ IV, VỚ VI

Tuần-lễ sau sẽ chiếu phiên ảnh **REINE LUMIÈRE** (Quang-Minh hoàng-hậu)

Rất hay ! rất lạ !

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

NHÀ BA MŨI

85 GIÂY NỐI 228

Nhà ba mũi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giảng rằng « M. Tỷ-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 18, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.

Qui-khách muốn thuê, xin mời đến bản-hiệu nhà Ba Mũi, ở phố hàng Long, số 46, (Route Mandarine).

Có đóng các thứ xe mới và chắc, giá bán yên ngựa đồ xe.

Nay cáo-bạch
Quảng, G. Tỷ-duy-Hiền

Bộ sưu tập Phạm Hùng Cục hồ Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường.

THƯƠNG GIỚI TÂN VĂN

Ngày 12 Juin 1922

Giá hợp

Kho Nhà-nước . . . . . : 6 f. 25
Nhà Ngân-hàng . . . . . : 6 . 25

Tàu tới tàu đi

Tàu *Amiral Ponty* ở Port-Said đã chạy đi Haiphong ngày 31 Mai.

Tàu *Chambord* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp và Nhật-bản ngày 19 Mai.

Tàu *Angers* chừng 15 Juin thì ở Haiphong chạy sang Pháp.

Tàu *André Lebon* ở Marseille đã chạy sang Đông-Pháp ngày 2 Juin.

Tàu *Orénoque* ở Saigon đã tới Haiphong ngày hôm nay. Đến 14 này lại chạy Saigon.

Tàu *Angers* mang thư sang Pháp, đến ngày 15 Juin này ở Haiphong sẽ chạy Saigon.

Thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe lửa 20 giờ 7 phút tối 14 Juin.

OMEGA

CÓ BÁN TẠI :

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

Nên hỏi giá của Bản-hiệu

同交 VÔI 后炭

Vừa trắng, vừa rẻo, vừa quánh, vừa nở, tốt nhất Trung-Bắc lường-kỳ là vôi Đông-giao ; mua ngay của chủ lò bao giờ cũng vẫn rẻ. Xin hỏi :

NGUYỄN-CẢNH

14, Phố hàng Cá (Đồng xuân), Hanoi.

2058

NAM-THỊNH, Tailleur

SOIERIES NOUVEAUTÉS

5, Rue des Cantonnais

HANOI

Bản-hiệu bán và may các thứ quần áo Annam và quần áo Tây. Gấm, vóc, nhiễu, sa tây, sa-n, đạ, len, hàng Saigon, hàng Bắc kỳ, không thiếu thứ gì, v. v. Mới lại vải imperméable mưa cực đẹp, để may áo đi mưa.

2015

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỌP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 89

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
(liệu DONSEI-CARD, trị sáu thứ đau mắt)

THUỐC SOLUTION R. cần ông HOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
3 $ 60 một chai

Thuốc loại mới. — Muốn dùng thuốc này phải xin đơn quan thầy thuốc người Pháp thì mới có mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ

Thuốc bổ máu, làm da-mặt, mọc mại không muốn làm việc gì, dùng thuốc này lấy !

Mấy thứ bán-hiệu hay hơn :
Các thứ thuốc nước dùng lọ nhỏ chữa mọi ra như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc kiến gọi là 9 to, trị bệnh Giang-mai
Thuốc ho-sic SIROP PECTORAL, đặc-trị bệnh-ho.
Thuốc LAO chỉ người lên sáng được thôi

Thuốc liệu hiệu MONTÈS
thuốc uống = 2 $ 00 lọ 30 viên
thuốc thịt = 0 $ 90 một chai

Cách sử dụng (gửi cùng) ai mới nặng rõ, nặng thuốc enchaîné, antiasphyxiques và chợ thuốc khác nhau, Bản-hiệu chỉ chữa khỏi. Thuốc nặng đã chữa được rồi sẽ người phải bệnh lại.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ

Trị những bệnh đàn bà như : Kinh nguyệt không đều, hay lo sợ hoặc kinh đau đau nhiều, nhức đầu, hay nóng, giá rét, những chứng nặng đi, nhức đầu lắm, thì dùng thuốc này rất hay.

BÔ BUỘC THUỐC
có bánh sẵn TAI-NGHIỆM FÔA-BỐC

BÔ MÔ-SÉ
Kinh-ánh, đỏ-ánh, thông-kinh, kiện LUMIÈRE và JODGLA và giấy ẩm, thước *Citrac* và thước *Brenare*

Bán cuộn và bán bao kín

Bàu-cất và bán lẻ
« THUỐC DÉRÉ »
0 $ 90 một chai 1/4 litre

Trị bệnh giang mai lắt, ai mới nặng cũ. Dùng thuốc lọ rồi thì nên nặng thuốc nặng cho rõ người. Dùng thuốc khác rồi cũng nên phải nặng thuốc này thì mới chữa khỏi hẳn được ; Thuốc nặng rất hay, rất quí, ai chẳng hại gì đến sự tình dục, lại có tác dụng người ra bệnh.

Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai ước lượng 1 litre. Giá mỗi 1 $ 00 một chai

HOÁN-VĂN

Vẽ tranh, vẽ kiểu và vẽ truyền thần

73, Phố hàng Bông, Hanoi

MỚI VẼ XONG MẤY THỨ TRANH TAM-QUỐC RẤT ĐẸP

Mới có các thứ giá-gương, mặt đá và giá gương vẽ sơn vào kính lồi mới.

Bản hiệu cố vẽ được nhiều thứ tranh thấy mọc có thuốc theo lối mới, trông rất đẹp và rất nhã, ông bà nào hoặc hiệu nào ở các tỉnh xa muốn mua buôn, xin viết thư về, bản-hiệu sẽ tính giá bán buôn.

Nay kính
Hoán-Văn hiệu
74, Phố hàng Bông, Ha. oi

2056

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài quyện-báo biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy xác thật-quí ông nào mua thì gửi tiền cho ; bổ không sẽ tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. " Mua báo thì tính từ đầu hoặc giữa một tháng tây trở đi cho gọn.

PHÁP-THƯƠNG VĂN-TÀI

Số 7, canh trường Y-viện

CÓ BÁN : Hai cái nhà thật rộng kiểu mới, số 29, phố Ngọc-thanh định giá . . . . . 2.800 $ 00

CHO THUÊ : Một khu đất rộng 2.048 thước vuông ở đường Bobillot.

Hỏi ấy lại chuyên trị đã lâu năm về nghề đóng xe rất tinh xảo. Hiện nay mới có thêm được nhiều kiểu tuyệt đẹp và thanh nhã. Hạng nào cũng có giấy cam đoan chắc chắn.

Ai muốn mua góp tháng hay thuê tạm xin đến đó mà hỏi. Có bán đủ cả các vật dụng làm xe và tính giá riêng cho các hiện buôn lại.

1001

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu nai)

Người bị bệnh giập và bệnh sỏi rét thường hay thấy trong mình một nhọc mà lại rất là ăn khỏi. Khi bị bệnh thì nhiều mồ-hôi, yếu lưỡi đi, đánh trống ngực, ăn không ngon, ngủ không yên, đau lưng đau mình, khô thở, một nhọc lạ thường.

Chẳng bệnh kém hèn đi, thế thì nên bỏ ngay vào cho chắn huyết những chất độc có trong khí ấm là : chất sắt, như thế mà dùng thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai) thì không còn gì để khỏi hơn nữa.

Uống thuốc ấy hễ vào đến dạ giầy thì tan ngay, không sợ nguy hiểm gì cả. Chỉ trong vài bữa lại thấy khỏe mạnh như thường ; những người nào bị bệnh giập mới khỏi, yếu lưỡi, đau lưng, đau mình, đau dạ giầy, hay đánh trống ngực mà dùng thuốc này thì thấy khoan khoái lạ lùng. Chỉ nên để vài lọ thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai) này thì lại khỏe mạnh như thường.

Ở các hàng bào-chế lớn đều có bán cả.

2056

NGUYỄN-HỮU-THU DIT SEN
HAIPHONG

CÁC ĐƯỜNG TÀU CHẠY SÔNG, BIỂN :

Tàu BẢO-THẠCH (JADE) chạy Hải-phòng, Nam-hải, Bắc-hải, Hongkong
Tàu GIAO-CHỈ chạy Hải-phòng, Nam-định
Tàu ĐỒNG-LỢI chạy Hải-phòng, Nam-định.
Tàu TÂN-ĐỆ chạy Phả-lại (Sept Pagodes), Lâm.
Tàu CÁT-TƯỜNG chạy Hải-phòng, Kiến-an.
Tàu CHAMPAGNE chạy Hải-phòng, Hongay.
Tàu ĐỆ-ĐỆ chạy Hải-phòng, Hải-dương.

Những hàng hóa thì phải sắp xuống tàu một giờ trước khi tàu khởi-hành
Ai cần điều gì xin hỏi tổng cục tại Hải phòng
Phố Bonnal số 61 — Phố [illegible] số 9
TÉLÉPHONE N° [illegible]

2031

CÓ THẤY CON DẤU NÀY

KHẮC VÀO LƯỠI DAO

thì mới là hạng tốt, mà dùng nó thì thực là bền.

PACHOD Frères & Cie LYON

2059

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư.

Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON

Giá mua đồng niên 5 $ 00

Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người.
Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất dễ dàng lý-thú.

MỚI XUẤT BẢN

BA NGƯỜI NGỰ-LÂM PHÁO-THỦ

(Lịch sử tiểu-thuyết nước Pháp)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS
Dịch giả : NGUYỄN-VĂN-VĨNH

Mỗi tập 0 $ 15 — Toàn bộ 24 tập, dày bằng ba quyển « *Thuyết-tình bổ đi* ». Giá bán 2 $ 00
Tiền cước gửi là 0 $ 35
Mua mau kẻo hết !

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán lại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch sự theo lối ăn ở của người Âu châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui khách Tây Âu và Đông-Á cũng một cách thịnh-đãng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán

2043

Nhà Bán đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng

CÁO-BẠCH

Chúng tôi kính trình các qui-khách biết rằng chúng tôi thuận bán chịu Phốt-phát (Phosphates) đến mùa tháng mười gặt rồi mới lấy tiền, song những các nhà từ mà muốn thì phải có gì cắc chắn để gửi chúng tôi làm tin, như là : đồ hạn của nhà nước nương (Titres de propriétés) phiếu Quốc-trái. (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông-pháp công thái (Titres d'Emprunt Indochinois) vân vân.

Những giấy phiếu Quốc trái, công thái mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng vẫn là của những các nhà mua hàng chịu đem gửi ; mà khi đến hạn giả tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giả lại các giấy mà ấy mà nếu đang khi chúng tôi giữ các giấy mà ấy có phiếu nào được mở trúng số thì cái số ấy vẫn thuộc về của người có phiếu đem gửi.

Những các làng đã cắt lương rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các làng ấy cứ hỏi tại các tòa Công-sứ.

Kính cáo
SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN.
133, Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG.

2035

N° 100

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Hoàng-phủ thiếu-hoa vâng lệnh chạy ra giá gươm, cầm lấy một ngọn phương thiên kích, *Lệ-mãnh* liền dắt ngựa đến, *Hoàng-phủ-thiếu-hoa* nhảy lên mình ngựa, rồi cầm kích múa một bài, trông như con rồng lượn, con rắn cuộn khúc vậy.

Hùng-hiệu cầm lấy hai cái đoản-sang, cũng nhảy lên mình ngựa mà múa một bài, trông như hai con phượng lộn ở trong bụi hoa vậy.

Xích-anh-nam cũng ngồi trên mình ngựa, tay múa một ngọn trượng-sang. Sang-pháp cũng tinh-thông, nhưng khí lực hơi kém, không bằng *Hoàng-phủ thiếu hoa* và *Hùng-hiệu*.

Khi đến lượt *Vương-hào* thì *Vương-hào* không có ngựa, quân sĩ mới dắt con ngựa Thanh-thông-mã đến để cho mượn. *Vương-hào* cầm một thanh đao nặng hơn 70 cân, nhảy lên mình ngựa mà múa, tiếng đao nghe vù vù như gió vậy. Khi múa đủ 64 lối rồi thì hai chân thúc ngựa, cầm đao vào giá và đến qui ở trước mặt *Diễn-võ sảnh*.

Lệ-minh-đường chỉ lo *Vương-hào* tranh mất trạng-nguyên của *Hoàng-phủ thiếu-hoa*, liền truyền lệnh cho lui. Còn các người ứng-thí khác, cũng trước thì sức khỏe sau thì võ-nghệ đến quá giờ tị đều xong cả. *Lệ minh-đường* cứ công-bằng mà ghi chép rõ ràng vào trong danh-sách.

Ngày hôm ấy thi xong, *Lệ-minh-đường* lại hẹn thị cho mọi người biết rằng : « Hễ ai trúng-thức thì sáng mai đem giấy bút đến Binh-bộ để thi hỏi các bài theo lược ». Các quan chánh, phó chủ-khảo đều lên ngựa về phủ. Ngày hôm sau lại họp cả ở Binh-bộ, *Lệ-minh-đường* ra đề-mục cho các sĩ-tử làm văn.

Khi *Hoàng-phủ thiếu-hoa* đưa nộp quyển văn, *Lệ-minh-đường* nhìn kỹ mà xem, chẳng những thác-lược tinh thông mà chữ viết cũng tươi tốt, quả-nhiên là văn võ toàn tài. Đến khi xem quyển văn của *Vương-hào* thì ra *Vương-hào* không biết một chữ gì, đành phải nộp quyển trắng.

Hai quan phó chủ-khảo nói với *Lệ-minh-đường* rằng :

— *Vương-hào* bẩm giỏi, sức khỏe, võ nghệ tài, chỉ tiếc rằng dốt đặc không biết chữ chi cả.

Lệ-minh-đường mừng lòng mà nghĩ thầm rằng : nếu vậy thì *Hoàng-phủ thiếu-hoa* cầm lòng ở trong tay rồi !

Ngày hôm ấy khảo thí xong, ba quan chánh phó chủ-khảo bàn định thứ độ, rồi sai thư lại viết bảng, lấy *Vương-thiếu-phủ* đỗ võ-hội-nguyên, *Hàng-hiện* thứ hai, *Xích anh-nam*, thứ ba *Vương-hào* thứ tư, còn thì trúng-thức cả thảy 96 người.

Lệ minh-đường đem danh-sách đệ trình ngự-lãm và tâu rằng :

— Xin bệ-hạ định ngày ra thi-trường để tuyển lấy võ trạng-nguyên và phong làm nguyên-soái.

Vua *Thành-tôn* truyền nội-giám thu lấy danh-sách, lại giáng chỉ cho Binh bộ yết bảng định đến ngày 15 tháng ấy ngự-giá ra thi-trường, để tuyển lấy võ-trạng nguyên.

Lệ-minh-đường lĩnh chỉ lui ra. Bấy giờ các người được dự trúng rất nhàn đến bái yết *Lệ-minh-đường*. *Lệ minh-đường* sẽ dặn trước nàng *Tô-hoa* rằng :

— Chị nên đứng nấp ở phía sau bình-phong mà nhìn xem có phải *Hoàng-phủ thiếu-hoa* không ?

Dặn xong, bước ra phòng khách, bảo người nhà mời quan hội-nguyên vào, còn mọi người khác thì bảy tôi đã đến lần sau. Khi *Vương-thiếu-phủ* (tức là *Hoàng-phủ-thiếu-hoa*) vào tới nơi, *Lệ-minh-đường* đứng dậy đón chào.

Vương-thiếu-phủ sụp lạy mà rằng :

Tôi được đại-nhân quá thương, không biết lấy gì mà báo đáp.

Lệ-minh-đường đỡ dậy mà bảo rằng

— Tôi còn trẻ tuổi, người nên lấy lễ « *Niên-huynh* » mà đối với tôi, từ lần sau chớ có lạy.

Vương thiếu-phủ nói :

— Tôi là kẻ dưới, có đâu lại dám trái lễ.

Lệ-minh-đường mở ngồi ngang hàng để coi chuyện, *Vương-thiếu-phủ* không dám ngồi, mới kéo ghế ngồi ra một bên. Khi uống trà xong, *Lệ-minh-đường* nói :

— Đến ngày 15 tháng này ngự-giá ra thi-trường, tôi cố lấy người đỗ trạng-nguyên, người nên lưu tâm một chút

Vương thiếu-phủ đứng dậy, chắp tay vái mà thưa rằng :

— Ân sư có lòng để-bợt cho thì ơn ấy kể sao cho xiết !

Lệ minh-đường nói :

— Hà lất người phải tị. Người đã có cái tài-năng ấy thì bổn-phận tôi phải cố lấy.

Vương-thiếu-phủ cáo từ lui ra, *Lệ-minh-đường* nói :

— Tôi muốn mời người ở chơi mấy ngày rượu, nhưng lại sợ thiệp-hiểm, vậy để đến sau khi giật giải trạng-nguyên rồi hãy giở tôi sẽ bày một tiệc chúc mừng cũng chưa lấy làm muộn vậy.

Vương thiếu phủ nói :

— Đại-nhân đã nhiều lần để-bợt cho, ơn ấy thật là tái-tạo. Nếu nay lại cho uống rượu thì khiến cho tôi cảm-kích biết là dường nào !

Lệ minh-đường truyền quân-sĩ dắt ngựa của *Vương thiếu-phủ* đến. Quân-sĩ vâng lệnh, dắt ngựa đến dưới thềm *Lệ-minh-đường* cúi chào và bảo *Vương-thiếu-phủ* rằng :

— Xin mời người lên ngựa.

Vương thiếu-phủ kinh sợ mà rằng :

— Có đâu tôi lại dám vô lễ như thế !

Lệ minh-đường nói :

— Tôi với người trạc tuổi bằng nhau, tài tôi thì kém người nhiều. Nói xong liền dắt *Vương-thiếu-phủ* xuống thềm, bắt phải lên ngựa. *Vương-thiếu-phủ* kinh-hãi từ chối *Lệ-minh-đường* toan nhắc *Vương-thiếu phủ* lên mình ngựa. Bấy giờ *Vương-thiếu-phủ* sợ phật ý, mới xin lỗi mà rằng :

— Ân-sư đã cho phép tôi xin vâng mệnh.

Nói xong, liền cái chạp rồi trèo lên mình ngựa. *Lệ-minh-đường* sai người đưa đi ra cửa giữa. *Vương-thiếu-phủ* giã rồi, lễ ngựa thẳng về nhà trọ. *Lệ-minh-đường* lui vào nhà trong.

Nàng *Tô-hoa* nói :

— Chính phải *Hoàng-phủ thiếu-hoa* rồi ! Tôi vì người ấy mà suýt nữa đã bỏ xương ở trong bụng cá. Còn cái tình, tiếc-thư đối với người ấy, thật đã chân-chính lắm vậy.

Lệ-minh đường nói :

— *Hoàng-phủ thiếu-hoa* đối với em vẫn giữ lễ thầy trò, khiến cho em cầm lòng không đậu. Âu là thế nào em cũng cố tâu cùng thiên-tử, tiến cử *Hoàng-phủ thiếu-hoa* làm nguyên-soái, cho bỏ tấm lòng.

Nàng *Tô-hoa* khen rằng :

— Tiên-thư thật là một người thiên hạ ít có !

Thấm-thoắt đã đến ngày 14 tháng hai, canh tư đêm hôm ấy đã bắn súng mở cửa thành cho các sĩ-tử đeo cung lên vào thi-trường, để đợi khi ngự-giá ra khảo thí. Sang hồi canh 5, *Lệ-minh-đường* lên kiệu, thắng tới Ngọ-môn, hai quan phó chủ khảo là *Thượng-nghi-tiên* và *Du-tái-nột* đã đến đấy từ trước.

Ba người cùng tiến triều, rồi cùng xuống mà tâu rằng :

— Muôn tâu bệ-hạ ! các người trúng thức đã họp cả ở thi-trường rồi, xin ngự-giá ra để khảo thí. (*Còn nữa*)

Certifié l'insertion — Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn — Le Gérant NGUYỄN-VI-LUẬN